

Levenswerk Kasper Reinink bracht wilde flora in en rond Zutphen in kaart

Titelpagina van Flora Zutphanica uit 1781. Bron: Regionaal Archief Zutphen

Kasper Reinink: "Als ik wegga vraagt mijn vrouw wanneer ik weer thuis ben. Dan weet ik geen antwoord, als ik klaar ben zeg ik dan." Foto: Alize Hillebrink

25 jaar Zutphense gegevens verzameld en opgetekend

Door Alize Hillebrink

ZUTPHEN - Geen plant in Zutphen of hij staat in het boek van Kasper Reinink (78). Meer dan vijftien jaar trok hij er bijna iedere dag op uit om de in het wild levende planten in en rondom Zutphen in kaart te brengen. Een bevriende collega van hem deed tien jaar daarvoor ook inventarisaties. Al deze gegevens zijn nu bijeengebracht in een unieke atlas waarin tevens een vergelijking wordt gemaakt met de gegevens uit de Flora Zutphanica uit 1781 van botanicus David de Gorter. Het boek is een kroon op een lange periode van waarnemen en verzamelen. "Mijn levenswerk is nu eindelijk af."

Voor hem op tafel ligt een tekening van Zutphen op ruitjespapier. De stad Zutphen en nabije omgeving is verdeeld in 225 vakken van één kilometer bij één kilometer. Minuties was zijn werkwijze. Blokje voor blokje onderzocht florist Kasper Reinink vanuit zijn eigen voordeur de Zutphense flora. Een gebied werd vaak meerdere keren per seizoen bezocht. Hij vinkte af en strepte aan. Geen plantje ontsnapte aan zijn aandacht. Een monnikenwerk dat iemand hem niet gauw na doet. "Als ik wegga vraagt mijn vrouw wanneer ik weer thuis ben. Dan weet ik geen antwoord, als ik klaar ben zeg ik

dan. Ik doe alles lopend vanuit huis, voor de verder weg liggende gebieden pak ik de fiets."

Ruim duizend planten
Hij inventariseerde bossen, natuurgebieden, landgoederen, maar ook de onder 'floristen' minder aantrekkelijke plekken als het stedelijk gebied, wegbermen en kuilvoerbulten. Niet alleen planten, maar ook mossen werden via originele streeplijsten opgetekend. In totaal noteerde hij meer dan duizend planten en 275 mossen. Hiervan zijn 37 planten landelijk beschermd. Hiermee is voor het eerst een volledig overzicht gemaakt van alle voorkomende wilde vaatplanten en mossen in en om Zutphen. Vriend en ecoloog André Jansen: "Niemand kent de flora van Zutphen zo goed als Kasper."

'De Rode bremraap heb ik op het nippertje gered'

Winst en verlies
Dat het verzamelen van plantengegevens al eeuwenoud is bewees hoogleraar en botanicus David de Gorter die ruim 230 jaar geleden zijn voetsporen al in Zutphen naliet. In 1781 publiceerde hij de Flora Zutphanica, een atlas met plantengegevens in en rondom Zutphen. Dit jaar is het driehon-

derd jaar geleden dat de botanicus werd geboren in Enkhuzen. Reinink heeft dus een bijzonder jaar uitgekozen voor de verschijning van zijn boek: "Ja, daar ben ik wel trots op", aldus Reinink. Hiermee komen oud en nieuw samen. Jansen: "Het is zeer bijzonder dat wij in Zutphen beschikken over zulke oude floristische gegevens die De Gorter ons heeft nagelaten. Hiermee heeft Kasper een vergelijking kunnen maken met de gegevens van nu en een winst-en-verlies-rekening kunnen opmaken."

Zutphen heeft meer dan duizend planten en 275 mossen

Reinink: "In drie eeuwen is de wereld veranderd. De opkomst van de handel bijvoorbeeld, bracht veel zaden mee. Daardoor zijn er nu veel planten die er toen nog niet waren. Maar andersom zijn er nu ook veel planten zeldzaam geworden die in de tijd van De Gorter algemeen waren. En dan heb je nog de klimaatverandering. Hierdoor zie je weer nieuwe soorten verschijnen, zoals orchideeën."

Planten redden
Reinink kijkt terug op een periode van teleurstellingen en vreugde. Van de soorten die hij de afgelo-

David de Gorter (Enkhuzen, 30 april 1717 – begraven: Zutphen, 8 april 1783)

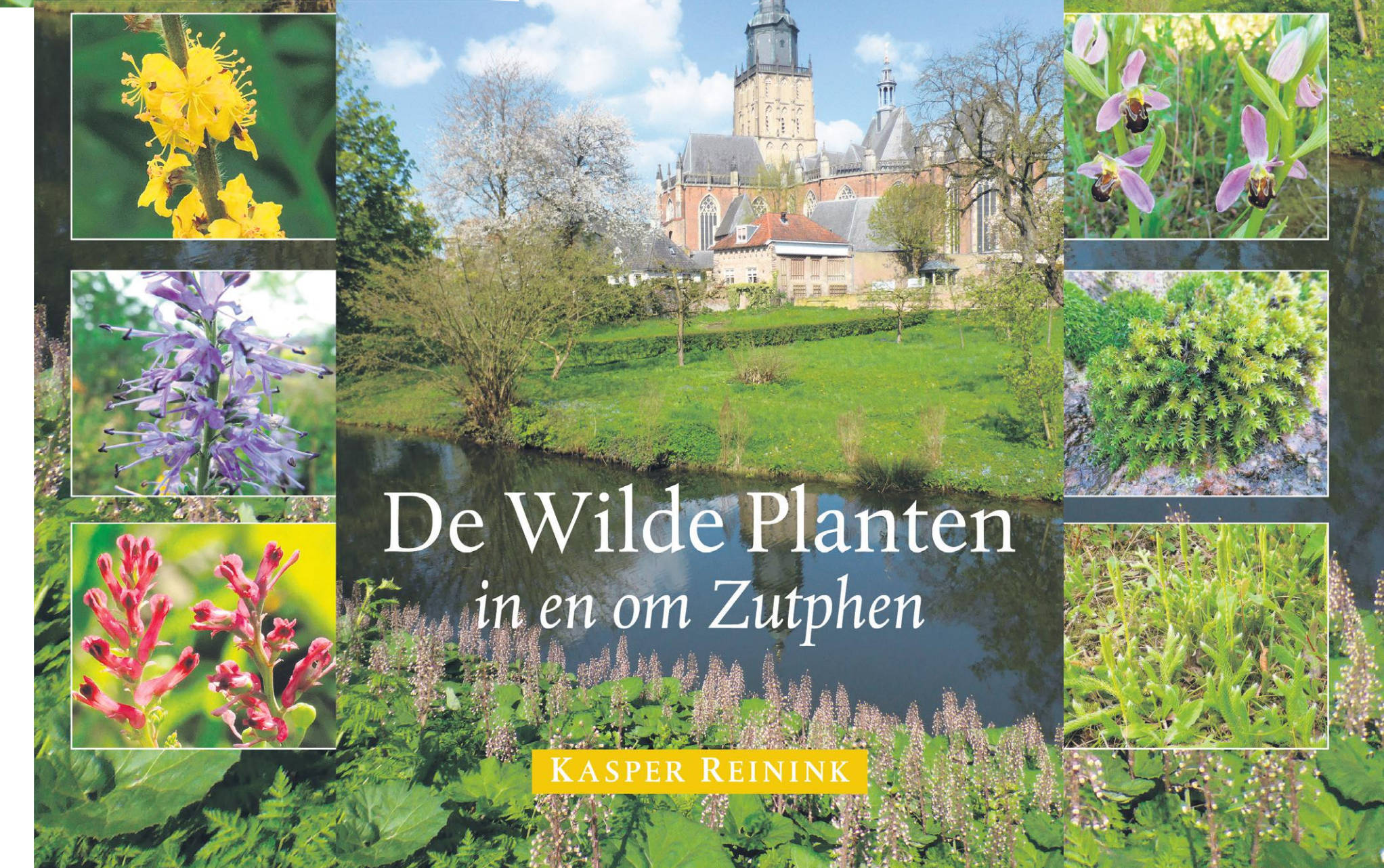

Portret van David de Gorter gegraveerd door de prentmaker Jacob Houbraken naar een verloren gegaan olieverfschilderij van de Zutphense schilder Johan Anthonie Kaldenbach. Foto: Rijksmuseum Amsterdam.

De vraag welke wilde planten er in Zutphen groeiden werd 230 jaar geleden al gesteld door David de Gorter. De Gorter, ook wel vader van de Nederlandse floristiek genoemd, werd driehonderd jaar geleden geboren in Enkhuzen en was botanicus, medicus, hoogleraar aan de Universiteit van Harderwijk en lijfarts van tsarina Elisabeth in Sint Petersburg. Hij was de eerste in Nederland die op grote schaal gegevens verzamelde over de wilde flora in Nederland. Zijn laatste levensjaren woonde David in Zutphen en zwierf botaniserend in en om Zutphen. In 1781 verscheen van hem de eerste Nederlandse streekflora: Flora Zutphanica, waarin hij planten van Zutphen en wijde omgeving vastlegde. Zutphen beschikt over een origineel exemplaar van dit boek. In 1783 werd David de Gorter begraven in de Walburgiskerk.

David de Gorterpapier
Sinds 1997 heeft Zutphen een wandelpad met de naam naar David de Gorterpapier. Deze wandeling start bij het informatiepaneel over het David de Gorterpapier bij Kinderboerderij De Schouw. In het kader van het 300ste herdenkingsjaar realiseren gidsen van het IVN (Vereniging voor natuur- en milieueducatie) in samenwerking met Stichting Emerpark dit

Meer informatie:
www.ivn.nl/afdeling/zutphen en via *Klaske ten Grotenhuis*: ktengrotenhuis@kpnmail.nl

De Wilde Planten in en om Zutphen

KASPER REININK

Boekomslag De Wilde Planten van Zutphen.

pen vijftien jaar heeft zien verdwijnen doet hij een boekje open. "Onder het spoor bij De Hoven groeiden veel muurvarens. Door de restauratie van de muur is er niks van overgebleven. En sinds een paar jaar groeiden er Bijenorchissen langs een fietspad richting Cortenoever, een zeer zeldzame plant die op de rode lijst staat. Vorig jaar, precies in het seizoen maaiende de provincie alles weg. Dit jaar kwam er maar een enkele orchidee terug. "Eenmaal weg is meestal weg", verzucht Reinink. "Ik kan er soms wel verdrietig van worden."

Hij meldt het bij gemeente, provincie of het waterschap. "Maar ik hol vaak achter de feiten aan. Soms ben ik wel op tijd, zoals bij de Rode bremraap op het industrieterrein de Mars, die heb ik nog op het nippertje kunnen redden."

'De mens is rentmeester op aarde'

'De mens is rentmeester op aarde'

"Het is geven en nemen. Er zijn ook mooie dingen. Zoals de Ronde ooievaarsbek die pas nog ontdekt werd. En gelukkig zijn de muurbloemen op de Berkelruïne behouden."

Maar het boek is ook een appèl. Reinink: "Een oproep om zuinig te zijn op wat we nog hebben. Door ondeskundig beheer, gebrek aan aandacht en belangstelling zijn hele populaties verdwenen. En dat is te voorkomen." In het boek is dan een apart hoofdstuk opgenomen met aanbevelingen en adviezen voor een beter beheer.

'Pas als de zon ondergaat besef ik hoe laat het is'

Volgens Reinink is de mens rentmeester op aarde. "De mens hoort met de wereld verantwoordelijk om te gaan. Als we ons daar meer van bewust zijn, zouden we een stuk zuiniger op de natuur zijn. Planten en dieren hebben het recht om te bestaan. Ook gun ik ons nageslacht dat ze niet alleen maar opgroeit in een wereld van asfalt en beton. Zoals het nu gaat plegen we rooibouw, we moeten ook denken aan de generaties na ons."

Alles aan het boek werd pro deo gedaan

Pro deo
Bij het realiseren van het boek kreeg Reinink hulp van zijn kompanen André Jansen. Twee jaar geleden begonnen ze met het optekenen van alle gegevens. "André adviseerde mij en redigeerde de teksten." De grote hoeveelheid foto's die de plantenliefhebbers zelf maakten, illustreerden de rijkdom van de Zutphense flora. Alles, maar dan ook alles aan het

boek pro deo gedaan. Zelfs zijn vrouw Maria zette zich in. Zij werkte alle gegevens uit op de computer want Reinink werkt nog 'op Oudhollandse wijze' met papier en pen. "De computer is niet aan mij besteed, daar begin ik niet meer aan."

Het liefst gaat Kasper op pad. Hij is dan ook opgelucht dat het boek klaar is. "Nu kan ik weer lekker het veld in. Dat vind ik het leukst." Zijn ogen beginnen te glimmen. "Als het een beetje weer is, trek ik erop uit en vergeet ik alles en iedereen om me heen. Als ik op pad ben heb ik geen honger of dorst. Ik eet of drink niks onderweg en vergeet de tijd. Pas als de zon ondergaat besef ik hoe laat het is."

De Wilde Planten in en om Zutphen

Het boek De Wilde Planten in en om Zutphen is vanaf 6 juli 2017 verkrijgbaar bij de regionale boekhandels. Prijs: 35 euro. 224 pagina's met ruim 200 foto's, gebonden full colour.